

ver, har spillet en betydelig rolle i de sidste år, hvor realinvesteringer ofte er foretaget med det formål at opnå nye afskrivningsobjekter.

Hvis man kan slutte modsætningsvis ud fra det gamle udsagn, at det dunkelt sagte er det dunkelt tænkte, yder bogen bevis for, at dens forfatter tænker skarpt og klart. Bogen giver derfor en fortræffelig oversigt over driftsøkonomiens begreber og metoder, og den kan på det bedste anbefales til alle, som interesserer sig for disse ting.

Mads Thomsen.

Readings in Monetary Theory, The Blakiston Company, New York 1951. 514 sider. Pris \$ 4.75.

Readings in Price Theory, Richard D. Irving, Chicago 1952. 568 sider. Pris: \$ 5.00.

American Economic Association's genoptryk af vigtigere tidsskriftsartikler er fortsat med de to ovenfor nævnte. (De første 4 bind blev omtalt i dette tidsskrift, 1949, 3.—4. hæfte). Udvalget af penge-teoretiske artikler er redigeret af Friedrich A. Lutz og Lloyd W. Mintz, mens George J. Stiegler og Kenneth E. Boulding står for pristeorien. Man kan være uenig med redaktionsudvalgene om enkelte artikler — og frem for alt vil enhver formentlig savne noget. Ikke desto mindre fortjener serien fornyet anbefaling. Den udvikler sig til at blive en fin række, som gør det muligt for alle at »have tidsskrifterne hjemme på reolen«.

Det er blevet fremhævet, at udvælgelsen har slagside mod Amerika. Det er måske uundgåeligt. Værre (og unødvendigt) er det, at den udførlige — og meget nyttige — bibliografi, som afslutter hvert bind, også har det. I *Readings in Price Theory* er der gjort en begyndelse til at råde bod herpå — ved en særlig bibliografi over engelske, franske, tyske, italienske og svenske artikler. Ikke af nationale, men af saglige grunde kunne man ønske, at denne række ville blive udvidet.

Næste bind siges at skulle omhandle finansvidenskab. Det er glædeligt, at serien fortsættes. Men man savner stadig en supplerende række med empirien.

P. Nørregaard Rasmussen.

M. Abramovitz: Inventories and Business Cycles with Special Reference to Manufacturers Inventories. National Bureau of Economic Research, New York 1950. XXXVI + 632 sider. 6 \$.

Forandringer i størrelsen af erhvervslivets lagre spiller en ikke uvæsentlig rolle i de fleste konjunkturforklaringer; men forskellige forfattere har tillagt lagerændringerne meget forskellig vægt, og der har heller ikke hersket nogen udpræget enighed med hensyn til spørgsmålet om, hvilke faktorer der er bestemmende for forløbet i så henseende. Man har imidlertid hidtil savnet en tilstrækkelig grundig bearbejdelse af det foreliggende — ikke alt for fyldige — statistiske materiale vedrørende disse forhold, og følgen er blevet, at det ikke har været muligt at skifte sol og vind lige mellem de forskellige opfattelser.

Det er disse problemer, Abramovitz har taget op i den foreliggende bog, og man må sige, at resultatet er blevet en virkelig værdifuld tilvækst til litteraturen om konjunkturbevægelserne. Forfatteren har kulegravet et omfattende statistisk materiale — vedrørende perioden 1919—38 i USA — som han anvender til belysning af en række af de tidligere fremsatte teoretiske opfattelser. Til trods for at han har kunnet trække på National Bureaus stab, har arbejdet utvivlsomt været af kæmpemæssigt format, og det er — i parentes bemærket — også forbundet med en del besvær for læseren at komme igennem bogens mange hundrede sider — men det er et besvær, som absolut lønner sig.

Når bogen virker noget tungtlæselig, skyldes det ikke alene den store mængde talmateriale, men også den omstændighed, at Abramovitz er tilbøjelig til at gentage de samme udredninger flere gange i forskellige sammenhænge. Årsagen hertil ligger nok bl. a. i, at forfatteren har valgt at

ver, har spillet en betydelig rolle i de sidste år, hvor realinvesteringer ofte er foretaget med det formål at opnå nye afskrivningsobjekter.

Hvis man kan slutte modsætningsvis ud fra det gamle udsagn, at det dunkelt sagte er det dunkelt tænkte, yder bogen bevis for, at dens forfatter tænker skarpt og klart. Bogen giver derfor en fortræffelig oversigt over driftsøkonomiens begreber og metoder, og den kan på det bedste anbefales til alle, som interesserer sig for disse ting.

Mads Thomsen.

Readings in Monetary Theory, The Blakiston Company, New York 1951. 514 sider. Pris \$ 4.75.

Readings in Price Theory, Richard D. Irving, Chicago 1952. 568 sider. Pris: \$ 5.00.

American Economic Association's genoptryk af vigtigere tidsskriftsartikler er fortsat med de to ovenfor nævnte. (De første 4 bind blev omtalt i dette tidsskrift, 1949, 3.—4. hæfte). Udvalget af penge-teoretiske artikler er redigeret af Friedrich A. Lutz og Lloyd W. Mintz, mens George J. Stieglar og Kenneth E. Boulding står for pristeorien. Man kan være uenig med redaktionsudvalgene om enkelte artikler — og frem for alt vil enhver formentlig savne noget. Ikke desto mindre fortjener serien fornyet anbefaling. Den udvikler sig til at blive en fin række, som gør det muligt for alle at »have tidsskrifterne hjemme på reolen«.

Det er blevet fremhævet, at udvælgelsen har slagside mod Amerika. Det er måske uundgåeligt. Værre (og unødvendigt) er det, at den udførlige — og meget nyttige — bibliografi, som afslutter hvert bind, også har det. I *Readings in Price Theory* er der gjort en begyndelse til at råde bod herpå — ved en særlig bibliografi over engelske, franske, tyske, italienske og svenske artikler. Ikke af nationale, men af saglige grunde kunne man ønske, at denne række ville blive udvidet.

Næste bind siges at skulle omhandle finansvidenskab. Det er glædeligt, at serien fortsættes. Men man savner stadig en supplerende række med empirien.

P. Nørregaard Rasmussen.

M. Abramovitz: Inventories and Business Cycles with Special Reference to Manufacturers Inventories. National Bureau of Economic Research, New York 1950. XXXVI + 632 sider. 6 \$.

Forandringer i størrelsen af erhvervslivets lagre spiller en ikke uvæsentlig rolle i de fleste konjunkturforklaringer; men forskellige forfattere har tillagt lagerændringerne meget forskellig vægt, og der har heller ikke hersket nogen udpræget enighed med hensyn til spørgsmålet om, hvilke faktorer der er bestemmende for forløbet i så henseende. Man har imidlertid hidtil savnet en tilstrækkelig grundig bearbejdelse af det foreliggende — ikke alt for fyldige — statistiske materiale vedrørende disse forhold, og følgen er blevet, at det ikke har været muligt at skifte sol og vind lige mellem de forskellige opfattelser.

Det er disse problemer, Abramovitz har taget op i den foreliggende bog, og man må sige, at resultatet er blevet en virkelig værdifuld tilvækst til litteraturen om konjunkturbevægelserne. Forfatteren har kulegravet et omfattende statistisk materiale — vedrørende perioden 1919—38 i USA — som han anvender til belysning af en række af de tidligere fremsatte teoretiske opfattelser. Til trods for at han har kunnet trække på National Bureaus stab, har arbejdet utvivlsomt været af kæmpemæssigt format, og det er — i parentes bemærket — også forbundet med en del besvær for læseren at komme igennem bogens mange hundrede sider — men det er et besvær, som absolut lønner sig.

Når bogen virker noget tungtlæselig, skyldes det ikke alene den store mængde talmateriale, men også den omstændighed, at Abramovitz er tilbøjelig til at gentage de samme udredninger flere gange i forskellige sammenhænge. Årsagen hertil ligger nok bl. a. i, at forfatteren har valgt at

behandle spørgsmålene om størrelsen af de totale lagerbeholdninger og om lagerinvesteringen — altså tilvækst eller nedgang i lagerbeholdningerne — hver for sig; bogens 2. del handler om beholdningernes udvikling under konjunkturforløbet, 3. del om investeringernes. Da de to størrelser nødvendigvis må stå i et bestemt indbyrdes forhold, kommer man gang på gang ind på de samme spørgsmål, set under lidt forskellige synsvinkler.

Hovedresultatet af undersøgelserne er, at de samlede lagerbeholdninger i industrien — som forfatteren særlig beskæftiger sig med — i den undersøgte periode har vist en udpræget tilbøjelighed til at følge den almindelige økonomiske aktivitet (målt ved hjælp af N.B.E.R.'s »reference cycles») med en efterslæbning på 6—12 måneder, medens lagerinvesteringerne synes at nå maksimum og minimum nogenlunde samtidigt med den økonomiske aktivitet, dog muligvis med et ganske lille forspring. Når konklusionen ikke kan angives mere præcist, hænger det bl. a. sammen med, at forfatteren for en stor del har måttet bygge på opgørelser for hele år, der ikke tillader sikre slutninger med hensyn til afvigelser af kortere varighed mellem de forskellige serier.

De således konstaterede sammenhænge skyldes ikke en enkelt simpel relation, men et kompleks af relationer. Dette er en ganske naturlig følge af, at lagrene er sammensat af en lang række uensartede grupper. Abramovitz skelner i første række mellem lagre af færdigvarer, varer i arbejde (»goods in process») og råvarelagre, der efter amerikanske erfaringer normalt udgør henholdsvis ca. 40 %, ca. 20 % og ca. 40 % af industriens samlede lagerbeholdninger. Inden for den første gruppe sondres der atter mellem varer, der produceres på grundlag af modtagne ordrer, og varer, der produceres til lager, og for råvarernes vedkommende foretages der en deling efter leveringstidens længde, der bl. a. afhænger af, om varerne fremstilles i hjemlandet eller må importeres. Endvidere spiller det en rolle, om de pågældende produkter er holdbare eller ikke, og om deres udbud er stærkt påvirket af klimatiske forhold eller lignende.

Abramovitz hævder på grundlag af de resultater, han når frem til, at lagerinvesteringernes fortsatte stigning, efter at stigningen i afsætningens tempo er begyndt at aftage, tenderer mod at forlænge ekspansionens varighed, idet den bidrager til at opretholde en større indkomstskabelse, og at omvendt lagerinvesteringens nedgang under kontraktion forlænger denne. Formuleringen af denne påstand forekommer ikke særlig heldig, for så vidt som den synes at tillægge lagrene en selvstændig funktion i indkomstskabelsen. Denne skyldes jo imidlertid ikke direkte forbrug og investering — hverken i fast realkapital eller i lagre, men den omstændighed, at producenterne anvender og aflønner produktionsfaktorer i forventning om til sin tid at kunne finde afsætning for produktionsresultatet. Ændringer i lagrenes — og da specielt færdigvarelagrenes — størrelse fremkommer som differencen mellem den i en periode færdiggjorte produktion og den faktiske afsætning i periodens løb, på hvilken producenten kun indirekte har indflydelse. De faktiske lagerinvesteringers størrelse er med andre ord residualt bestemt og kan derfor vanskeligt siges at have nogen selvstændig indflydelse på konjunkturforløbet.

I et af de sidste afsnit kommer forfatteren ind på den af bl. a. Alvin Hansen forfægtede teori om, at de korte konjunkturølger af 3—4 års varighed for en stor del hænger sammen med svingninger i lagerinvesteringen, medens de længere bølger er influeret af investeringer i maskiner og andre faste anlæg i forbindelse med tekniske eller organisatoriske fremskridt o. l. Denne opfattelse finder forfatteren bekræftet, for så vidt som det viser sig, at variationerne i lagerinvesteringer inden for de korte bølger har udgjort en meget væsentlig del af den samlede ændring i nationalproduktet, medens de, når man betragter længere perioder, træder i anden række sammenlignet med svingninger i andre former for investering.

Som allerede sagt — det er nok værd at stifte bekendtskab med Abramovitz' arbejde. Måske nok så meget på grund af de mange synspunkter og ideer, det brin-

ger frem, som på grund af de konkrete resultater vedrørende de faktiske lager-svingninger i USA i den betragtede periode. Disse er som følge af materialets mangler omgærdet med en lang række forbehold, og Abramovitz understreger gang efter gang ønskeligheden af at få et bedre materiale, navnlig lagertal med kortere mellemrum og med stærkere opdeling. Efterhånden nærmer den officielle amerikanske statistik sig mere og mere til disse mål, og oplysninger om tilgangen af nye ordrer og bestanden af ikke-effektuerede ordrer er kommet til. Om nogle år skulle det derfor være muligt at tage tråden i Abramovitz arbejde op igen og eventuelt nå til mere præcise resultater. Samtidig kunne man så gå ind på en undersøgelse af de enkelte industriers forhold — som Abramovitz har ladet ligge, netop fordi materialet forekom ham for utilfredsstillende — en undersøgelse, som utvivlsomt også vil kunne give væsentlige bidrag til forståelse af de økonomiske bevægelers karakter.

Poul Winding.

R. G. Bressler, Jr.: City Milk Distribution. Harvard University Press, Cambridge, Mass., 1952. 398 sider. Pris: 6 \$.

En bogtitel kan somme tider være altfor snæver. *City Milk Distribution* bør visselig også læses af andre end specialisterne i afsætningsøkonomi og mejerivæsen. Dr. Bressler kombinerer omfattende praktisk erfaring med dybtgående teoretisk indsigt, og de praktiske forslag, han fremkommer med i denne bog, er tilfulde baseret på moderne økonomisk teori. Sådanne bindeled mellem ydedygtig elfenbentårns-teori og et jordbundet praktisk problem er sjældne i amerikansk litteratur om landbrugets afsætningsproblemer — og endnu sjældnere i dansk.

Bressler er polytekniker fra Pennsylvania State College og Rhode Island; men han kastede sig over studiet af økonomi og blev — sin unge alder til trods — i 1937 udset til at lede et stort forskningsprojekt omhandlende mælkedistributionens effektivitet i New England. Forskningsprojektet

der blev til på initiativ af New England Research Council on Marketing and Food Supply tog udgangspunkt i den erkendelse, at den amerikanske fordelingskanal var vokset frem under omstændigheder, der var såre forskellige fra de klassiske økonomers forudsætninger. Friktion, ufuldkommen viden og monopolelementer har sat deres stempel på systemets udvikling, og resultatet er, at vi har overfyldning og uudnyttet kapacitet. Det umådelige antal købmandsbutikker, Drug Stores, benzinstationer dokumenterer overfyldningen. Dette gælder også afsætningen af landbrugsprodukter: der er for mange mejerier, kornelevatorer, udsalgssteder, for mange fabrikker, for mange led i omsætningsprocessen. Resultatet er, at salgsomkostningerne er for høje.

Det var Bresslers og hans medarbejders opgave at finde ud af, hvad man kunne stille op med en så håbløst inoptimal situation. Deres energiske undersøgelser resulterede snart i en hel strøm af publikationer fra Connecticut Agricultural Experimental Station. Den anden verdenskrigs udbrud gav ny aktualitet til arbejdsopgaven. Knapheden på civil arbejdskraft og civile materialer førte til, at besparelser måtte gennemføres på alle områder, ikke mindst i distributionen. Dør-til-dør leverancer af mælk ophørte, mælkeomdeling fandt kun sted hver anden dag, ruter blev slået sammen o. s. v. — noget lignende hvad der blev gennemført i København 1940. Alle disse ting skulle Bressler og hans medarbejdere også undersøge, og under gennemprøvningen af, hvorledes forskellige forholdsregler virkede besparende på arbejdskraft og materialer, opstilledes kriterier og modeller, der for en dels vedkommende var helt nye i markedsforskningen. Man kan sige, at produktionsøkonomiske principper overførtes på markedsforskningen.

Da krigen var slut, stod Bressler uden doktorgraden, men han drog til Harvard og medbragte sine forskningsresultater. På dem blev han doktor, og i 1949—50 vandt han med sin afhandling den eftertragtede David A. Wells-pris (Chamberlin's *Theory of Monopolistic Competition* og Samuel-